

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

7 ноември 2022 година *

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Борба с корупцията — Защита на финансовите интереси на Съюза — Член 325, параграф 1 ДФЕС — Конвенция за ЗФИ — Решение 2006/928/ЕО — Наказателни дела — Решения на Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) за съдебните състави по дела относно тежки случаи на корупция — Задължение на националните съдилища да осигурят пълното действие на актовете на Curtea Constituțională (Конституционен съд) — Дисциплинарна отговорност на съдиите при несъобразяване с тези актове — Правомощие да се оставят без приложение актовете на Curtea Constituțională (Конституционен съд), които не са в съответствие с правото на Съюза — Принцип на предимство на правото на Съюза“

По съединени дела C-859/19, C-926/19 и C-929/19,

с предмет три преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния) с актове от 19 ноември 2019 г. (C-859/19), 6 ноември 2019 г. (C-926/19) и 16 декември 2019 г. (C-929/19), постъпили в Съда на 26 ноември 2019 г. (C-859/19) и 18 декември 2019 г. (C-926/19 и C-929/19), в рамките на наказателни производства срещу

FX,

CS,

ND (C-859/19),

BR,

CS,

DT,

EU,

FV,

GW (C-926/19),

* Език на производството: румънски.

CD,

CLD,

GLO,

SDC,

PVV (C-929/19),

при участието на:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție
(C-859/19, C-926/19 и C-929/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția de Investigare a
Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism — Structura Centrală (C-926/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția pentru Investigarea
Infracțiunilor din Justiție (C-926/19),

Agencia Națională de Administrare Fiscală (C-926/19 и C-929/19),

HX (C-926/19),

IY (C-926/19),

SC Uranus Junior 2003 SRL (C-926/19),

SC Complexul Energetic Oltenia SA (C-929/19),

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев (докладчик), председател на първи състав, изпълняващ
функцията на председател на шести състав, А. Kumin и I. Ziemele, съдии,

генерален адвокат: N. Emiliou,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с
мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови следното

Определение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят по същество до тълкуването на член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, на член 325, параграф 1 ДФЕС, на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), на

член 1, параграф 1 и член 2, параграф 1 от Конвенцията, съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз, за защита на финансовите интереси на Европейските общности, подписана в Брюксел на 26 юли 1995 г. и приложена към акта на Съвета от 26 юли 1995 г. (ОВ С 316, 1995 г., стр. 48; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 12, стр. 50, наричана по-нататък „Конвенцията за ЗФИ“), както и на принципа на предимство на правото на Съюза.

- 2 Запитванията са отправени в рамките на наказателни производства срещу FX, CS и ND (дело C-859/19), BR, CS, DT, EU, FV и GW (дело C-926/19) и CD, CLD, GLO, ŞDC и PVV (дело C-929/19) по обвинения в частност в корупция и данъчни измами във връзка с данъка върху добавената стойност (ДДС).

Правна уредба

Правото на Съюза

Конвенцията за ЗФИ

- 3 Член 1, параграф 1 от Конвенцията за ЗФИ има следния текст:

„За целите на настоящата конвенция измамите, засягащи финансовите интереси на Европейските общности, съставляват:

- а) по отношение на разходите, всяко умишлено действие или бездействие, свързано със:
- използването или представянето на фалшиви, грешни или непълни изявления или документи, което води до злоупотреба или нередно теглене на средства от общия бюджет на Европейските общности или от бюджети, управлявани от или от името на Европейските общности,
 - укриване на информация в нарушение на конкретно задължение със същия резултат,
 - използването на такива средства за различни цели от тези, за които те първоначално са били отпуснати;
- б) по отношение на приходите, всяко умишлено действие или бездействие, свързано със:
- използването или представянето на фалшиви, грешни или непълни изявления или документи, което води до неправомерно намаляване на средствата от общия бюджет на Европейските общности или бюджетите, управлявани от или от името на Европейските общности,
- [...]“.

- 4 Член 2, параграф 1 от Конвенцията гласи:

„Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че деянието, посочено в член 1, както и съучастие, подбудителството или опитът да бъде извършено

деянието, посочено в член 1, параграф 1, ще бъдат наказуеми с ефективни, съразмерни и възпиращи наказания, включително, поне в случаи на тежка измама, наказания с лишаване от свобода, които могат да доведат до екстрадиция, като се разбира, че за сериозна измама се счита измамата, включваща минимална сума, определена от всяка държава членка. Тази минимална сума не може да бъде по-висока от 50 000 [EUR]“.

- 5 С акт от 27 септември 1996 г. Съветът на Европейския съюз съставя протокола към Конвенцията за защита на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ С 313, 1996 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 12, стр. 60). Съгласно членове 2 и 3 Протоколът обхваща актовете на пасивна и активна корупция.

Актът за присъединяване

- 6 Член 39 от Акта относно условията за присъединяване на Република България и Румъния и промените в Учредителните договори на Европейския съюз (ОВ L 157, 2005 г., стр. 203, наричан по-нататък „Актът за присъединяване“), влязъл в сила на 1 януари 2007 г., предвижда:

„1. Ако, въз основа на непрекъснатия мониторинг на Комисията върху ангажиментите, поети от България и Румъния в контекста на преговорите по присъединяване и по-специално въз основа на мониторинговите доклад[и] на Комисията, съществува ясно доказателство, че състоянието на подготовката за приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕС, в България и Румъния е такова, че съществува сериозен риск от това, една от тези държави да е очевидно неподготвена да отговори на условията за членство до датата на присъединяване на 1 януари 2007 г. в редица важни области, Съветът може да реши с единодушие, по препоръка на Комисията, датата на присъединяване на тази държава да бъде отложена с една година до 1 януари 2008 г.

2. Независимо от параграф 1, Съветът може, с квалифицирано мнозинство по препоръка на Комисията, да вземе решението, посочено в параграф 1, по отношение на Румъния, ако са наблюдавани сериозни недостатъци при изпълнение от Румъния на един или повече поети ангажименти или изисквания, изброени в приложение IX, точка I.

3. Независимо от параграф 1 и без да се засяга член 37, Съветът може, с квалифицирано мнозинство по препоръка на Комисията и след подробна оценка, направена през есента на 2005 г. относно напредъка, постигнат от Румъния в областта на политиката на конкуренция, да вземе решението, посочено в параграф 1 по отношение на Румъния, ако са наблюдавани сериозни недостатъци при изпълнение от Румъния на едно или повече задължения, поети по Европейското споразумение за асоцииране или на един или повече поети ангажименти и изисквания, изброени в приложение IX, точка II“.

- 7 Приложение IX към Акта за присъединяване е озаглавено „Поети специфични задължения и приети изисквания от Румъния при приключването на преговорите за присъединяване на 14 декември 2004 г. (по член 39 на Акта за присъединяване)“ и точка I от него съдържа следния пасаж:

„Във връзка с член 39, параграф 2

[...]

- 4) Значително засилване на борбата с корупцията и, по-специално, с корупцията на високо равнище, като се осигури строгото прилагане на антикорупционното законодателство и действителната независимост на Националната антикорупционна прокурорска служба (НАПС) и като се представя всяка година, считано от м. ноември 2005 г., убедителен отчет за дейността на НАПС в борбата с корупцията на високо равнище. На НАПС трябва да бъдат предоставени персонал, финансови ресурси и ресурси за обучение, както и необходимото оборудване, за да осъществи своята жизненоважна функция.
- 5) [...] [Националната антикорупционна стратегия] трябва да включва задължението да се преразгледа до края на 2005 г., [прекомерно продължителното] във времето наказателно производство[,] за да се обезпечи разглеждането на делата за корупция по бърз и прозрачен начин, така че да се гарантират подходящи санкции с възпиращ ефект; [...]
- [...]“.

Решение 2006/928/ЕО

- 8 Решение 2006/928/ЕО на Комисията от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията (ОВ L 354, 2006 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 51, стр. 55) е прието в частност на основание членове 37 и 38 от Акта за присъединяване в контекста на предвиденото за 1 януари 2007 г. присъединяване на Румъния към Европейския съюз. Съображения 1—6 и 9 от това решение гласят:
- „(1) Европейският съюз е основан на принципа на правовата държава, общ за всички държави членки.
- (2) Пространството на свобода, сигурност и правосъдие и вътрешният пазар, създадени с Договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност, се основават на взаимната увереност, че административните и съдебните актове, решения и практики на всички държави членки напълно спазват принципа на правовата държава.
- (3) Това предполага във всички държави членки да съществува безпристрастна, независима и ефективна съдебна и административна система, която, *inter alia*, е подходящо подготвена за борба с корупцията.
- (4) На 1 януари 2007 г. Румъния предстои да стане член на Европейския съюз. Макар че отбелязва сериозни усилия от страна на Румъния да приключи своята подготовка за членство, Комисията идентифицира няколко оставащи проблемни въпроси в своя доклад от 26 септември 2006 г., по-специално отчетността и ефикасността на съдебната система и правоохранителните органи, в които все още е необходим по-нататъшен напредък, за да се гарантира техният капацитет за изпълнение и прилагане на мерките, приети за създаването на вътрешен пазар и на пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

(5) Член 37 от Акта за присъединяване оправомощава Комисията да предприеме подходящи мерки, в случай че има непосредствен риск Румъния да предизвика нарушение във функционирането на вътрешния пазар поради неизпълнение на поетите от нея ангажменти. Член 38 от Акта за присъединяване оправомощава Комисията да предприеме подходящи мерки, в случай че има непосредствен риск от сериозни дефицити в Румъния при транспонирането, изпълнението или прилагането на актове, приети по силата на дял VI от Договора за ЕС, и актове, приети по силата на дял IV от Договора за ЕО.

(6) Оставащите проблемни въпроси в отчетността и ефикасността на съдебната система и правоохранителните органи налагат създаването на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията.

[...]

(9) Настоящото решение следва да бъде изменено, ако оценката на [Комисията] посочи необходимост от коригиране на наблюдаваните цели. Настоящото решение следва да бъде отменено, когато всички цели са постигнати успешно“.

9 Член 1 от Решение 2006/928 предвижда:

„До 31 март всяка година, а за първи път — в срок до 31 март 2007 г., Румъния докладва на Комисията за напредъка, направен по отношение на постигането на всяка от целите, посочени в приложението.

Комисията може по всяко време да предоставя техническа помощ посредством различни дейности и да събира и обменя информация във връзка с наблюдаваните цели. Комисията може също така по всяко време да организира експертни мисии в Румъния за тази цел. Румънските власти оказват необходимата подкрепа в този контекст“.

10 Член 2 от това решение гласи:

„Комисията ще представи на Европейския парламент и на Съвета своите коментари и констатации по отношение на доклада на Румъния за първи път през юни 2007 г.

Впоследствие Комисията докладва отново, когато е наложително, и най-малко веднъж на всеки шест месеца“.

11 Член 4 от посоченото решение гласи:

„Адресати на настоящото решение са всички държави членки“.

12 Приложението към въпросното решение има следния текст:

„Показатели, които Румъния трябва да постигне, посочени в член 1:

1. Да осигури по-прозрачен и ефикасен съдебен процес, по-специално чрез повишаване на капацитета и отчетността на Висшия магистратски съвет. Да наблюдава и да докладва за ефекта от новия граждански процесуален кодекс и новия наказателнопроцесуален кодекс.
2. Да създаде, както е предвидено, независима агенция, която да отговаря за проверката на активите, несъответствията и потенциалните конфликти на интереси, както и да приема актове със задължителен характер, въз основа на които могат да бъдат налагани санкции с възпиращ ефект.
3. Като се опира на вече постигнатия напредък, да продължи провеждането на професионални и безпристрастни разследвания по твърдения за корупция на високо равнище.
4. Да предприеме по-нататъшни мерки за предотвратяване и борба с корупцията, по-специално на равнище местно управление“.

Румънското право

Конституцията на Румъния

13 Дял III от Constituția României (Конституция на Румъния) е озаглавен „Публични органи“ и включва в частност глава VI, „Съдебна власт“, в която се съдържа член 126 от тази конституция. Този член гласи:

„(1) Правосъдието се осъществява от Înalta Curte de Casație și Justiție [Върховен касационен съд, Румъния, наричан по-нататък „Върховният касационен съд“] и от другите съдилища, определени със закон.

[...]

(3) Върховният касационен съд осигурява еднаквото тълкуване и прилагане на закона от другите съдилища в съответствие със своята компетентност.

(4) Съставът и правилата за дейността на Върховния касационен съд се определят с устройствен закон.

[...]

(6) Гарантира се съдебен контрол над административните актове на публичните органи по реда на административното съдопроизводство, освен за актовете, свързани с отношенията с Парламента, и за актовете на военно командване. Административните съдилища са компетентни да разглеждат жалби на лица, които са претърпели вреди вследствие от обявени за противоконституционни нормативни административни актове или, според случая, отделни разпоредби от нормативни административни актове“.

- 14 Дял V от Конституцията на Румъния се отнася до Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) (наричан по-нататък „Конституционният съд“) и включва членове 142—147. Член 146 от тази конституция предвижда:

„Конституционният съд има следните функции:

[...]

d) произнася се по повдигнатите пред съд или търговски арбитраж възражения за противоконституционност на закони и нормативни административни актове; възражение за противоконституционност може да повдига пряко омбудсманът;

e) произнася се по конституционните спорове между публични органи по искане на президента на Румъния, председателя на някоя от двете камари на Парламента, primului-ministru [министър-председател] или председателя на [Висшия магистратски съвет];

[...]“.

Наказателният кодекс

- 15 Член 154, параграф 1 от Codul penal (Наказателен кодекс) предвижда:

„Давностните срокове за погасяване на наказателната отговорност са:

a) 15 години, когато извършеното престъпление се наказва с доживотен затвор или с лишаване от свобода за повече от 20 години;

b) 10 години, когато извършеното престъпление се наказва с лишаване от свобода за не по-малко от 10 години и не повече от 20 години;

c) 8 години, когато извършеното престъпление се наказва с лишаване от свобода за не по-малко от 5 години и не повече от 10 години;

d) 5 години, когато извършеното престъпление се наказва с лишаване от свобода за не по-малко от една година и не повече от 5 години;

e) 3 години, когато извършеното престъпление се наказва с лишаване от свобода до една година или с глоба“.

- 16 Член 155, параграф 4 от този кодекс гласи:

„При двукратното изтичане на продължителността му всеки от давностните срокове, предвидени в член 154, се счита за изтекъл независимо от броя на прекъсванията“.

Наказателно-процесуалният кодекс

- 17 Член 40, параграф 1 от Codul de procedură penală (Наказателно-процесуален кодекс) гласи:

„Върховният касационен съд разглежда като първа инстанция дела за държавна измяна и за престъпления от страна на сенатори, депутати и румънски членове на Европейския парламент, от страна на членове на правителството, от страна на съдии в Конституционния съд, членове на Висшия магистратски съвет, съдии във Върховния касационен съд и прокурори от Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [Върховна касационна прокуратура, Румъния]“.

- 18 Текстът на член 281, параграф 1 от този кодекс гласи:

„Нищожни са съдебните актове, които са постановени в противоречие с разпоредбите относно:

[...]

б) материалната и персоналната компетентност на съдилищата, когато съдебният акт е постановен от съд от по-долна степен от компетентния съгласно закона;

[...]“.

- 19 Член 426, параграф 1 от посочения кодекс гласи:

„[И]звънредна молба за отмяна може да се подава срещу влезли в сила присъди в следните случаи:

[...]

д) когато съставът на въззивния съд е бил определен в нарушение на закона или е била налице несъвместимост;

[...]“.

- 20 Член 428, параграф 1 от същия кодекс предвижда:

„Извънредната молба за отмяна на основанията по член 426, букви а) и с)—h) може да се подаде в срок до 30 дни от датата на съобщаване на акта на въззивния съд“.

Закон № 78/2000

- 21 Член 5, параграф 1 от Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (Закон № 78/2000 за предотвратяване, разкриване и наказване на корупцията) от 18 май 2000 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 219 от 18 май 2000 г.) гласи:

„Корупционни престъпления по смисъла на този закон са престъпленията по членове 289—292 от Наказателния кодекс, включително когато са извършени от лицата по член 308 от Наказателния кодекс“.

22 Членовете от Наказателния кодекс, посочени в член 5, параграф 1 от Закон № 78/2000, се отнасят съответно до престъпленията пасивен подкуп (член 289), активен подкуп (член 290), търговия с влияние (член 291) и активна форма на търговия с влияние (член 292).

23 Член 29, параграф 1 от този закон предвижда:

„Създават се специализирани съдебни състави, които да се произнасят като първа инстанция относно посочените в този закон престъпления“.

Закон № 303/2004

24 Член 99 от Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (Закон № 303/2004 за статута на съдиите и прокурорите) от 28 юни 2004 г. (повторно обнародван в Monitorul Oficial al României, част I, бр. 826 от 13 септември 2005 г.), изменен с Legea nr. 24/2012 (Закон № 24/2012) от 17 януари 2012 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 51 от 23 януари 2012 г.) (наричан по-нататък „Закон № 303/2004“), предвижда:

„Дисциплинарни нарушения са:

[...]

о) неспазването на разпоредбите относно случайното разпределение на делата;

[...]

ș) неспазването на актовете на Конституционния съд [...];

[...]“.

25 Член 100, параграф 1 от този закон предвижда:

„Дисциплинарните наказания се налагат на съдиите и прокурорите пропорционално на тежестта на извършените нарушения и са следните:

[...]

е) освобождаване от длъжност“.

26 Член 101 от посочения закон гласи:

„Дисциплинарните наказания по член 100 се налагат от колегиите на Висшия магистратски съвет при условията, предвидени в неговия устройствен закон“.

Закон № 304/2004

27 Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (Закон № 304/2004 за съдебната власт) от 28 юни 2004 г. (повторно обнародван в Monitorul Oficial al României, част I, бр. 827 от 13 септември 2005 г.) е изменян в частност със:

- Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (Закон № 202/2010 за приемане на мерки за ускоряване на производствата) от 25 октомври 2010 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 714 от 26 октомври 2010 г.),
- Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (Закон № 255/2013 за прилагане на Закон № 135/2010 за приемане на Наказателно-процесуален кодекс и за изменение и допълнение на някои нормативни актове, с които се приемат разпоредби относно наказателното производство) от 19 юли 2013 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 515 от 14 август 2013 г.),
- Legea nr. 207/2018, pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (Закон № 207/2018 за изменение и допълнение на Закон № 304/2004 за съдебната власт) от 20 юни 2018 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 636 от 20 юли 2018 г.).

28 Член 19, параграф 3 от Закон № 304/2004, последно изменен със Закон № 207/2018 (наричан по-нататък „измененият Закон № 304/2004“), гласи:

„В началото на всяка година колегиумът на Върховния касационен съд може по предложение на председателя или заместник-председателя на съда да одобрява създаването на специализирани съдебни състави в колегиите на Върховния касационен съд в зависимост от броя и вида на делата, от обема на дейността на всяка колегия и от специализацията на съдиите и необходимостта да се оползотвори професионалният им опит“.

29 Член 24, параграф 1 от този закон предвижда:

„Петчленните състави се произнасят по въззивните жалби против актовете, постановени на първа инстанция от наказателната колегия на Върховния касационен съд, произнасят се по касационните жалби против въззивните актове на петчленните състави, във връзка с които преди това е допуснато касационно обжалване, разглеждат частните жалби против определенията, постановявани в хода на първоинстанционни производства от наказателната колегия на Върховния касационен съд, и разглеждат дисциплинарните дела, за които това е предвидено в закона, както и други дела, които са им подсъдни съгласно закона“.

30 Член 29, параграф 1 от посочения закон гласи:

„Колегиумът на Върховния касационен съд:

а) одобрява Правилника за организацията и административната дейност и щатното разписание на Върховния касационен съд;

[...]

f) упражнява другите правомощия, предвидени в Правилника за организацията и административната дейност на Върховния административен съд“.

31 Член 31, параграф 1 от същия закон гласи:

„По наказателни дела съставите се формират по следния начин:

а) съставите по делата, които съгласно закона са подсъдни на първа инстанция на Върховния касационен съд, се състоят от трима съдии;

[...]“.

32 Член 32 от изменения Закон № 304/2004 предвижда:

„(1) В началото на всяка година по предложение на председателя или заместник-председателите на Върховния касационен съд колегиумът одобрява броя и състава на петчленните състави.

[...]

(4) Съдиите, които заседават в тези състави, се определят чрез жребий в открито заседание от председателя или, в негово отсъствие, от един от двамата заместник-председатели на Върховния касационен съд. Членовете на съставите може да се променят само по изключение, по обективните критерии, определени в Правилника за организацията и административната дейност на Върховния касационен съд.

(5) Петчленният състав се председателства от председателя на Върховния касационен съд, от един от заместник-председателите или от председателите на колегии, ако те са били определени да заседават в състава по реда на параграф 4.

(6) Ако нито един от посочените не е бил определен да заседава в петчленните състав, съставът се председателства на ротационен принцип от всеки от съдиите по старшинство според стажа им в съдебната власт.

(7) Делата, които са подсъдни на петчленните състави, се разпределят на случаен принцип чрез компютърна система“.

33 В редакцията му съгласно Закон № 202/2010 член 32 от Закон № 304/2004 е гласял следното:

„(1) За наказателните дела в началото на всяка година се формират два петчленни състава, които включват само членове на наказателната колегия на Върховния касационен съд.

[...]

(4) Колегиумът на Върховния касационен съд одобрява състава на петчленните състави. Съдиите, които заседават в тези състави, се определят от председателя или, в негово отсъствие, от заместник-председателя на Върховния касационен съд. Членовете на съставите може да се променят само по изключение, по обективните критерии, определени в Правилника за организацията и административната дейност на Върховния касационен съд.

(5) Петчленният състав се председателства от председателя или от заместник-председателя на Върховния касационен съд. В тяхно отсъствие съставът може да се председателства от председател на колегия, определен за тази цел от председателя или, в негово отсъствие, от заместник-председателя на Върховния касационен съд.

(6) Делата, които са подсъдни на съставите по параграфи 1 и 2, се разпределят на случаен принцип чрез компютърна система“.

- 34 В редакцията на член 32 от Закон № 304/2004 съгласно Закон № 255/2013 параграфи 1 и 6 са имали практически същия текст като цитирания в предходната точка, докато параграфи 4 и 5 са предвиждали следното:

„(4) Колегиумът на Върховния касационен съд одобрява броя и състава на петчленните състави по предложение на председателя на наказателната колегия. Съдиите, които заседават в тези състави, се определят чрез жребий в открито заседание от председателя или, в негово отсъствие, от заместник-председателя на Върховния касационен съд. Членовете на съставите може да се променят само по изключение, по обективните критерии, определени в Правилника за организацията и административната дейност на Върховния касационен съд.

(5) Петчленният състав се председателства от председателя или от заместник-председателя на Върховния касационен съд, ако той е включен в състава по реда на параграф 4, или от председателя на наказателната колегия или, според случая, от най-старшия по възраст съдия“.

- 35 Член 33 от изменения Закон № 304/2004 гласи:

„(1) Председателят или, в негово отсъствие, един от заместник-председателите на Върховния касационен съд председателства общото събрание на колегиите, компетентния състав за разглеждането на искания за приемане на тълкувателни решения в интерес на закона и компетентния състав за разглеждането на преюдициални въпроси, петчленния състав и всеки съдебен състав от колегиите, когато заседава в него.

[...]

(3) Председателите на колегии могат да председателстват всеки състав от своята колегия, а останалите съдии председателстват на ротационен принцип“.

- 36 В редакцията му съгласно Закон № 202/2010 член 33, параграф 1 от Закон № 304/2004 е предвиждал:

„Председателят или, в негово отсъствие, заместник-председателят на Върховния касационен съд председателства общото събрание на колегиите, петчленния състав и всеки съдебен състав от колегиите, когато заседава в него“.

- 37 Текстът на член 33, параграф 1 от Закон № 304/2004 в редакцията му съгласно Закон № 255/2013 е следният:

„Председателят или, в негово отсъствие, един от заместник-председателите на Върховния касационен съд председателства общото събрание на колегиите, компетентния състав за

разглеждането на искания за приемане на тълкувателни решения в интерес на закона и компетентния състав за разглеждането на преюдициални въпроси, петчленния състав и всеки състав от колегиите, когато заседава в него“.

Правилникът за организацията и административната дейност на Върховния касационен съд

- 38 Член 28 от Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (Правилник за организацията и административната дейност на Върховния касационен съд) от 21 септември 2004 г., изменен с Hotărârea nr. 3/2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (Решение № 3/2014 за изменение и допълнение на Правилника за организацията и административната дейност) от 28 януари 2014 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 75 от 30 януари 2014 г.), е гласял:

„1. Върховният касационен съд включва петчленни състави, на които са подсъдни делата, за които това е предвидено в закона.

[...]

4. Петчленните състави се председателстват според случая от председателя, от заместник-председателите, от председателя на наказателната колегия или от най-старшия по възраст съдия“.

- 39 Член 29, параграф 1 от този правилник е гласял:

„За формирането на петчленните състави по наказателни дела председателят или, в негово отсъствие, един от заместник-председателите на Върховния касационен съд определя ежегодно чрез жребий в открито заседание четирима или, според случая, петима съдии от наказателната колегия на Върховния касационен съд за всеки съдебен състав“.

Главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-859/19

- 40 С постановена на първа инстанция присъда от 17 октомври 2017 г. тричленен състав на наказателната колегия на Върховния касационен съд осъжда FX, прокурор в Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (Окръжна прокуратура Яш, Румъния), и му налага общо наказание лишаване от свобода за срок от две години и единадесет месеца и глоба за това, че през 2014 г. и 2015 г. е извършил престъпленията приемане на подкуп, невярно деклариране и осъществяване на несъвместими с длъжността му финансови операции, съставляващи търговски сделки, с цел да набави за себе си пари, имущество и други наследващи му се облаги, а същевременно го оправдава по обвинението в изпиране на пари. Със същата присъда CS и ND са оправдани по обвинението в лъжесвидетелстване.

- 41 Присъдата е обжалвана от FX и от Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție (Върховна касационна прокуратура — Национална дирекция за борба с корупцията, Румъния) (наричана по-нататък „DNA“). На въззивна инстанция делото в главното производство е разпределено на петчленен състав на Върховния касационен съд.
- 42 Докато тече въззивното производство, на 7 ноември 2018 г. Конституционният съд постановява решение № 685/2018. С него Конституционният съд, сезиран от министър-председателя по реда на член 146, буква е) от Конституцията на Румъния, най-напред констатира наличието на конституционен спор между Парламента и Върховния касационен съд, породен от решенията, с които колегиумът на Върховния касационен съд в съответствие с практиката към онзи период определя с жребий не всичките, а само четирима от петимата членове на произнасящите се като въззивна инстанция петчленни състави в нарушение на член 32 от изменения Закон № 304/2004; по-нататък Конституционният съд приема, че санкционната последица от решаването на въззивните дела от незаконен по тази причина съдебен състав е абсолютна нищожност на постановените съдебни актове, а накрая постановява, че съгласно член 147, параграф 4 от Конституцията на Румъния решението му има действие от деня на публикуването му по отношение на висящите дела, по отношение на приключилите дела, за които не са изтекли сроковете, в които правните субекти могат да използват съответните извънредни способности за съдебен контрол, а също и по отношение на бъдещите случаи. Вследствие на това конституционно решение делото в главното производство е преразпределено на случаен принцип на един от новосформираните петчленни състави.
- 43 На 3 юли 2019 г. Конституционният съд постановява решение № 417/2019 по искане на председателя на Камарата на депутатите, спрямо когото към онзи момент също е било в ход въззивно наказателно дело пред Върховния касационен съд във връзка с деяния, попадащи под действието на Закон № 78/2000. С решението си Конституционният съд най-напред констатира наличието на конституционен спор между Парламента и Върховния касационен съд, породен от това, че Върховният касационен съд не е създавал специализираните съдебни състави, които да решават на първа инстанция делата относно престъпленията по член 29, параграф 1 от Закон № 78/2000; по-нататък той приема, че последицата от решаването на такива дела от неспециализирани състави е абсолютна нищожност на постановените съдебни актове, а накрая разпорежда всички дела, по които Върховният касационен съд се е произнесъл на първа инстанция преди 23 януари 2019 г. с актове, които още не са влезли в сила, да бъдат разгледани повторно — от специализирани съдебни състави, формирани в съответствие с посочената разпорежба. Всъщност в това свое решение Конституционният съд приема, че наистина на тази дата, 23 януари 2019 г., колегиумът на Върховния касационен съд е издал решение, с което обявява всички тричленни състави на този съд за специализирани състави по корупционни дела, но че това решение на колегиума е годно да отстрани противоконституционността само занапред, от момента на издаването му, а не и за минали периоди.
- 44 В мотивите на преюдициалното си запитване Върховният касационен съд, който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, отбелязва, че разглежданите в главното производство престъпления, като корупционните престъпления при възлагането на обществени поръчки, финансирани главно с европейски средства, и престъплението изпиране на пари, засягат или биха могли да засегнат финансовите интереси на Съюза.

- 45 Според тази юрисдикция на първо място се поставя въпросът дали член 19, параграф 1 ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС, член 4 от Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 2017 г., стр. 29) и член 58 от Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 2015 г., стр. 73) трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национален съд да приложи акт на орган извън съдебната система, каквото е решение № 417/2019 на Конституционния съд, който съдържа произнасяне по съществото на редовен способ за съдебна защита и налага връщане на делата, което води до повторно обсъждане на обвинението чрез започването на нов процес от първа инстанция. Всъщност държавите членки са длъжни да вземат ефективни и възпиращи мерки за борба с незаконните дейности, които засягат финансовите интереси на Съюза.
- 46 В този контекст според запитващата юрисдикция следва също така да се установи дали използваният в член 325, параграф 1 ДФЕС израз „всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза“ се отнася до същинските корупционни престъпления, доколкото в частност член 4 от Директива 2017/1371 дефинира престъпленията „пасивна корупция“ и „активна корупция“.
- 47 Според запитващата юрисдикция, също както по дело C-357/19, Euro Vox Promotion и др., се поставя и въпросът дали принципът на правовата държава, закрепен в член 2 ДЕС и тълкуван в светлината на член 47 от Хартата, допуска намеса в хода на правосъдието като произтичащата от решение № 417/2019. С въпросното решение Конституционният съд, без да разполага със съдебни правомощия, постановява задължителни мерки, водещи до започването на нов процес по определени дела поради липсващата според него специализация по корупционни дела на съставите на наказателната колегия на Върховния касационен съд, въпреки че всички съдии от наказателната колегия отговарят на условието за специализация поради самия факт, че са магистрати в този съд.
- 48 На второ място, като се има предвид практиката на Съда и значението на принципа на законност, запитващата юрисдикция намира за необходимо да се изясни смисълът на понятието „съд, предварително създаден със закон“ по член 47, втора алинея от Хартата, за да се определи дали тази разпоредба допуска даденото от Конституционния съд тълкуване относно незаконността на състава на съда.
- 49 На трето място, запитващата юрисдикция задава въпроса дали националният съд е длъжен да остави без приложение решение № 417/2019, за да осигури пълното действие на правилата на Съюза. По-общо следва да се прецени и дали трябва да се оставят без последици актовете на Конституционния съд, които засягат принципа на независимост на съдиите по дела, уреждани единствено от националното право. Тези въпроси се поставят в частност поради факта, че румънският режим на дисциплинарната отговорност предвижда налагане на дисциплинарно наказание на съдиите, които оставят без последици актовете на Конституционния съд.

- 50 Запитващата юрисдикция смята, че решение № 417/2019, с което са обявени за нищожни присъдите, постановени на първа инстанция преди 23 януари 2019 г. от тричленните състави на наказателната колегия на Върховния касационен съд, е в противоречие с принципа на ефективност на наказанията при тежките случаи на незаконни дейности, които засягат финансовите интереси на Съюза. Всъщност според запитващата юрисдикция посоченото конституционно решение, от една страна, създава впечатление за безнаказаност, а от друга, поражда системен риск от безнаказаност за тежки престъпления поради националните правила относно погасяването по давност на наказателното преследване, като се има предвид сложността и продължителността на процеса до постановяването на окончателна присъда при повторното разглеждане на съответните дела. Например в случая в главното производство поради сложността на делото още първоинстанционният процес отнема около четири години.
- 51 При тези обстоятелства Върховният касационен съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 19, параграф 1 ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС, член 58 от Директива [2015/849], член 4 от Директива [2017/1371] да се тълкуват в смисъл, че не допускат решение на орган извън съдебната власт като [Конституционния съд], с което се изисква повторно разглеждане на разгледаните в даден период дела за корупция, които са във фаза на въззивно обжалване, поради това че не са създадени специализирани в тази област съдебни състави в рамките на върховния съдебен орган, въпреки че [с това решение] се признава специализацията на съдиите, заседавали в [съдебните състави]?
- 2) Трябва ли член 2 ДЕС и член 47, втора алинея от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че не допускат орган извън съдебната власт да обявява за незаконни съдебните състави на колегия на върховния съдебен орган (състави, в които заседават действащи съдии, които към момента на повишаването им в длъжност са отговаряли, наред с други изисквания, на изискването за специализация, което е било необходимо за повишаване в наказателната колегия на върховния съдебен орган)?
- 3) Трябва ли принципът на предимство на правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да остави без приложение решение на конституционния съд относно конституционен спор, което е задължително съгласно националното право?“.

Дело C-926/19

- 52 С постановена на първа инстанция присъда от 30 юни 2016 г. тричленен състав на наказателната колегия на Върховния касационен съд осъжда FV и му определя наказание лишаване от свобода за срок от три години и шест месеца за извършени между 2010 г. и 2013 г. данъчни престъпления, а го оправдава по обвиненията в измама с ДДС, изпиране на пари и някои други престъпления. Със същата присъда са осъдени и прокурорите CS и EU и полицаят DT, като са им определени наказания лишаване от свобода съответно от седем, две и четири години, в частност за извършени в периода след 2010 г. деяния, съставляващи корупция, наказвани като корупция или свързани с нея. Пак с тази присъда BR, GW, HX и IY, а също и SC Uranus Junior 2003 SRL са оправдани по повдигнатите им обвинения.

- 53 Присъдата е обжалвана от BR, CS, DT, EU, FV и GW, а също и от DNA, от Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism — Structura Centrală (Върховна касационна прокуратура — Дирекция „Разследвания в областта на организираната престъпност и тероризма“ — Централно управление, Румъния), и от Agenția Națională de Administrare Fiscală (Национална агенция „Данъчна администрация“, Румъния).
- 54 На въззивна инстанция делото в главното производство е разпределено на петчленен състав на Върховния касационен съд. На 7 май 2018 г. този състав допуска устни свидетелски показания и писмени доказателства в подкрепа на въззивните жалби, като призовава съответните свидетели за разпит в съдебно заседание.
- 55 След постановяването на 7 ноември 2018 г. на споменатото в точка 42 от настоящото определение решение № 685/2018 на Конституционния съд делото е преразпределено на друг петчленен състав. С определение от 13 май 2019 г. новият състав допуска устни свидетелски показания и писмени доказателства в подкрепа на въззивните жалби, като призовава съответните свидетели за разпит в съдебно заседание.
- 56 След постановяването на 3 юли 2019 г. на споменатото в точка 43 от настоящото определение решение № 417/2019 на Конституционния съд част от страните по въззивното дело внасят искане до запитващата юрисдикция да констатира абсолютната нищожност на присъдата от 30 юни 2016 г., доколкото същата е постановена от неспециализиран по корупционни дела тричленен състав, и да върне делото за повторно разглеждане от първа инстанция.
- 57 Върховният касационен съд, който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, иска да установи дали решение № 417/2019 е съвместимо с член 2 ДЕС и член 19, параграф 1 ДЕС, с член 325, параграф 1 ДФЕС, с член 47 от Хартата и с член 4 от Директива 2017/1371. Що се отнася по-конкретно до член 325 ДФЕС, тази юрисдикция по същество излага същите съображения като изтъкнатите по дело C-859/19. Тя добавя, че в случая в главното производство наказателното дело е продължило на първа инстанция над четири години.
- 58 Запитващата юрисдикция отбелязва, че решение № 417/2019 определя задължителни процесуални мерки, които изискват започване на нов процес по съответните дела, поради това че произнесените се на първа инстанция съдебни състави не били специализирани по отношение на престъпленията по Закон № 78/2000. Така според запитващата юрисдикция заради това конституционно решение се създава риск от безнаказаност по голям брой дела за тежки престъпления. При тези условия се стига до нарушение на изискването за ефективност по член 325 ДФЕС и на основното право на обвинените делото им да бъде разгледано в разумен срок.
- 59 Освен това запитващата юрисдикция приема, че както и по дело C-859/19, следва да отправи въпрос до Съда за съвместимостта на намесата на Конституционния съд с принципа на правовата държава. Като подчертава колко важно е да се спазват решенията на Конституционния съд, запитващата юрисдикция уточнява, че запитването ѝ се отнася не до практиката на Конституционния съд въобще, а само до решение № 417/2019, в което той отхвърля възприетото от Върховния касационен съд тълкуване и дава свое тълкуване на разнопосочните разпоредби, предвидени в Закон № 78/2000 и съответно в изменения

Закон № 304/2004 по въпроса за създаването на специализирани състави, и изнема правомощия на Върховния касационен съд, като разпорежда повторно разглеждане на определени дела.

60 При тези обстоятелства Върховният касационен съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 19, параграф 1 ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС, член 58 от Директива [2015/849] [и] член 4 от Директива [2017/1371] да се тълкуват в смисъл, че не допускат решение на орган извън съдебната власт като [Конституционния съд], с което същият се произнася по възражение за незаконност на съдебния състав от гледна точка на принципа на специализация на съдиите във Върховния касационен съд (какъвто принцип не е предвиден в Конституцията на Румъния) и задължава съдебен орган да върне делата, които са във фаза на въззивно обжалване (способ за защита с деволутивно действие), за повторно разглеждане на първа инстанция пред същия съдебен орган?
- 2) Трябва ли член 2 ДЕС и член 47, втора алинея от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че не допускат орган извън съдебната власт да констатира незаконност на съдебните състави на колегия на върховния съдебен орган (състави, в които заседават действащи съдии, които към момента на повишаването им в длъжност са отговаряли, наред с други изисквания, на изискването за специализация, което е било необходимо за повишаване в наказателната колегия на върховния съдебен орган)?
- 3) Трябва ли принципът на предимство на правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да остави без приложение решение на конституционния съд, с което се тълкува отнасяща се до организацията на Върховния касационен съд разпоредба с подконституционен ранг, която се съдържа в националния закон за предотвратяване, разкриване и наказване на корупцията и която от шестнадесет години постоянно е тълкувана по един и същ начин от съдебния орган?
- 4) Съгласно член 47 от [Хартата] принципът на свободен достъп до правосъдие включва ли специализацията на съдиите и създаването на специализирани състави към върховния съдебен орган?“.

Дело C-929/19

- 61 DNA внася във Върховния касационен съд обвинителен акт срещу CD, CLD, GLO и ŞDC, а също и срещу депутата PVV.
- 62 Повдигнатите им обвинения са по същество за това, че през периода между 2007 г. и 2009 г. са присвоявали значителни суми от инвестиционните средства, предназначени за извършване на технологични подобрения в електроцентралите с цел намаляване на емисиите им на серен диоксид в съответствие с наложените на равнището на Съюза изисквания в областта на околната среда. Според обвинителния акт за тази цел и по този повод подсъдимите са извършили корупционни престъпления, данъчна измама, в частност с ДДС, изпирание на пари и документни престъпления.

- 63 С постановена на първа инстанция присъда от 10 май 2018 г. тричленен състав на наказателната колегия на Върховния касационен съд осъжда CD и му определя наказание лишаване от свобода за срок от четири години за извършени между 2007 г. и 2009 г. престъпления, изразяващи се в престъпно нарушаване на законодателството относно обществените поръчки и присвояване.
- 64 CLD, GLO, PVV и ȘDC са оправдани по повдигнатите им обвинения.
- 65 Присъдата е обжалвана от DNA, от CD и от Agenția Națională de Administrare Fiscală (Национална агенция „Данъчна администрация“).
- 66 Докато тече въззивното производство, на 3 юли 2019 г. Конституционният съд постановява решение № 417/2019.
- 67 Върховният касационен съд, който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, иска да установи дали това конституционно решение е съвместимо с член 2 ДЕС и член 19, параграф 1 ДЕС, с член 325, параграф 1 ДФЕС, с член 47 от Хартата и с член 4 от Директива 2017/1371. Що се отнася в частност до член 325 ДФЕС, тази юрисдикция по същество излага същите съображения като изтъкнатите по дела C-859/19 и C-926/19.
- 68 Що се отнася до член 19, параграф 1 ДЕС, принципа на правовата държава, закрепен в член 2 ДЕС, и член 47 от Хартата, запитващата юрисдикция на първо място подчертава политическото измерение на назначаването на членовете на Конституционния съд, както и особеното място на този съд в устройството на държавната власт.
- 69 На второ място, според запитващата юрисдикция производството за установяване на наличието на конституционен спор между публични органи по член 146, буква е) от Конституцията на Румъния е само по себе си проблематично, тъй като съгласно същата разпоредба оправомощените да искат образуване на това производство органи са политически. Освен това границата между проверката за незаконосъобразност на даден акт и проверката за наличие на конституционен спор е особено несигурна и дава възможност на ограничен кръг от правни субекти да изискват контрол над съдебни актове по паралелни способи спрямо предвидените пред общите съдилища.
- 70 На трето място, запитващата юрисдикция намира за проблематична и направената от Конституционния съд констатация в решение № 685/2018 за наличието на конституционен спор между орган на съдебната и орган на законодателната власт. Според нея, за да констатира наличието на такъв конституционен спор, в това решение Конституционният съд е наложил своето тълкуване на съответните законодателни разпоредби над тълкуването, което им е дал Върховният касационен съд при упражняването на своите правомощия, и е приел, че последно посоченият съд систематично е изопачавал волята на законодателя.
- 71 Според запитващата юрисдикция това поставя въпроса дали членове 2 ДЕС и 19 ДЕС и член 47 от Хартата допускат в случай като разглеждания в главното производство практиката на Върховния касационен съд да се подлага на преглед и контрол от страна на Конституционния съд. Запитващата юрисдикция смята, че намесата на Конституционния съд под формата на проверка за законосъобразност на действията на Върховния касационен съд, която заменя законоустановените съдебни производства, може да има

отрицателни последици за независимостта на правосъдната система и за самите устои на правовата държава по член 2 ДЕС, тъй като Конституционният съд не е част от съдебната система и няма съдебни правомощия.

- 72 При тези обстоятелства Върховният касационен съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 19, параграф 1 ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС и членове 2 и 4 от Директива [2017/1371] да се тълкуват в смисъл, че не допускат решение на орган извън съдебната власт като [Конституционния съд], с което безусловно се изисква повторно разглеждане на всички дела за корупция, решени на първа инстанция от наказателната колегия на върховния съдебен орган в определен период (от 2003 г. до януари 2019 г.), които са във фаза на въззивно обжалване?
 - 2) Трябва ли член 2 ДЕС, член 19, параграф 1 ДЕС и член 47 [втора алинея] от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че не допускат орган извън съдебната власт да обявява за незаконни съдебните състави на колегия на върховния съдебен орган в противоречие с тълкуването, установено в постоянната и единодушна организационна и съдебна практика на последния?
 - 3) Трябва ли принципът на предимство на правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да остави без приложение решение на конституционния съд относно конституционен спор, което е задължително съгласно националното право?
 - 4) Може ли изразът „предварително създаден със закон“, който се съдържа в член 47 [втора алинея] от [Хартата], да се тълкува в смисъл, че включва изричното определяне на специализирани съдебни състави, независимо от специализацията на съдиите, които заседават в тях?“.
- 73 С решение на председателя на Съда от 19 май 2022 г. дела C-859/19, C-926/19 и C-929/19 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

По искането за разглеждане на делата по реда на бързото производство

- 74 Запитващата юрисдикция отправя искане до Съда да разгледа тези дела по реда на бързото производство по член 105, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда.
- 75 Тъй като Съдът взема решение да се произнесе с мотивирано определение по реда на член 99 от Процедурния правилник, няма основание за произнасяне по посоченото искане (вж. в този смисъл определение от 17 май 2022 г., *Estaleiros Navais de Peniche*, C-787/21, непубликувано, EU:C:2022:414, т. 17 и цитираната съдебна практика).

По преюдициалните въпроси

- 76 Съгласно член 99 от Процедурния правилник Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат, в частност когато отговорът на съответния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика.
- 77 По настоящите дела следва да се приложи тази разпоредба, тъй като отговорът на поставените от запитващата юрисдикция въпроси се налага недвусмислено от практиката на Съда, и по-конкретно от решения от 21 декември 2021 г., Euro Box Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034) и от 22 февруари 2022 г., RS (действие на решенията на конституционен съд) (C-430/21, EU:C:2022:99).

По първия въпрос по дело C-859/19 и по първия и четвъртия от въпросите по дела C-926/19 и C-929/19

- 78 С първия си въпрос по дело C-859/19 и с първия и четвъртия от въпросите си по дела C-926/19 и C-929/19, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 325, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 2 от Конвенцията за ЗФИ трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба или практика, съгласно която присъдите по дела за корупция и за измама с ДДС, които не са постановени на първа инстанция от специализирани в тази област съдебни състави или не са постановени на въззивна инстанция от съдебни състави, всички членове на които са били определени чрез жребий, са абсолютно нищожни и поради това съответните дела за корупция и за измама с ДДС трябва повторно да се разгледат от първа и/или от втора инстанция, евентуално след подаване на извънредна молба за отмяна против присъдите, които са влезли в сила.
- 79 В самото начало следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция по тези дела подчертава какви големи последици би могла да окаже отнасящата се до съставите на Върховния касационен съд практика на Конституционния съд, установена с решения № 685/2018 и № 417/2019, върху ефективността на наказателното преследване, на наказанията и на изпълнението на наказанията за корупционни престъпления и измами с ДДС като тези на подсъдимите в главните производства, сред които има лица, заемали най-висши длъжности в румънската държава към момента на деянията, в които са обвинени. Затова тя пита Съда по същество дали подобна практика е съвместима с правото на Съюза.
- 80 Макар че въпросите ѝ в това отношение формално визират член 325, параграф 1 ДФЕС, без да споменават Решение 2006/928, последното, а също и посочените в приложението към него цели са релевантни за отговора на тези въпроси. За сметка на това, въпреки че запитващата юрисдикция посочва във въпросите си и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 58 от Директива 2015/849 и членове 2 и 4 от Директива 2017/1371, не е необходим анализ и на тези разпоредби, за да се изяснят проблемите, поради които са поставени тези въпроси. Що се отнася до посочените две директиви, в допълнение следва да се отбележи, че периодът, който е от значение за делата в главните производства, предхожда влизането им в сила, а съответно и датата, от която Директива 2017/1371 заменя Конвенцията за ЗФИ.

- 81 При тези условия на посочените въпроси следва да се отговори с оглед както на член 325, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 2 от Конвенцията за ЗФИ, така и на Решение 2006/928.
- 82 В това отношение, както се припомня в точка 180 от решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034), действащото право на Съюза не предвижда правила относно организацията на правосъдието в държавите членки, и по-специално относно формирането на съставите, разглеждащи дела за корупция и измами. Следователно по принцип тези правила са от компетентността на държавите членки. При упражняването на тази компетентност обаче държавите членки са длъжни да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза.
- 83 Що се отнася до задълженията, които произтичат от член 325, параграф 1 ДФЕС, тази разпоредба задължава държавите членки да се борят с измамата и всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза, чрез възпиращи и ефективни мерки (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 181 и цитираната съдебна практика).
- 84 За да осигурят защитата на финансовите интереси на Съюза, държавите членки в частност следва да вземат необходимите мерки, за да гарантират ефективното и цялостно събиране на собствените ресурси, каквито са приходите от прилагането на единна ставка към хармонизираната основа на ДДС. Също така държавите членки са длъжни да приемат ефикасни мерки, които позволяват да бъдат събрани сумите, недължимо платени на получателя на субсидия, финансирана отчасти със средства от бюджета на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 182 и цитираната съдебна практика).
- 85 Ето защо в точка 183 от решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034) Съдът вече е постановил, че понятието „финансови интереси“ на Съюза по смисъла на член 325, параграф 1 ДФЕС включва не само приходите, предоставяни на разположение на бюджета на Съюза, но и разходите, покривани от този бюджет. Това тълкуване се потвърждава от дефиницията на понятието „измами, засягащи финансовите интереси [на Съюза]“, която се съдържа в член 1, параграф 1, букви а) и б) от Конвенцията за ЗФИ и посочва различни умишлени действия и бездействия по отношение както на разходите, така и на приходите.
- 86 Освен това, що се отнася до израза „всяка незаконна дейност“ в член 325, параграф 1 ДФЕС, следва да се припомни, че с термина „незаконна дейност“ обичайно се обозначават деяния, които са в противоречие със закона, а използването на местоимението „всяка“ показва, че се има предвид което и да е от всички такива деяния. При това предвид значението, което трябва да се признае на защитата на финансовите интереси на Съюза, която е една от неговите цели, понятието „незаконна дейност“ не може да се тълкува стеснително (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 184 и цитираната съдебна практика).
- 87 В този смисъл понятието „незаконна дейност“ обхваща всеки акт на корупция или злоупотреба със служебно положение от страна на лица на държавна длъжност, който е годен да засегне финансовите интереси на Съюза, например под формата на безоснователно получаване на средства на Съюза. В този контекст е без значение дали корупционните актове се изразяват в действие или бездействие на съответното лице, като

се има предвид, че бездействието може да бъде също толкова вредно за финансовите интереси на Съюза като действието и да е неразривно свързано с такова действие, както например когато лице на държавна длъжност не предприеме необходимите действия за проверка и контрол на разходите, покривани от бюджета на Съюза, или разреши нецелесъобразни или неправилни разходи на средствата на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 185).

- 88 Обстоятелството, че в член 2, параграф 1 във връзка с член 1, параграф 1 от Конвенцията за ЗФИ са споменати единствено измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, не може да опровергава това тълкуване на член 325, параграф 1 ДФЕС, в чийто текст изрично се говори за „измама и всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза“. Освен това, както следва от член 1, параграф 1, буква а) от посочената конвенция, използването на средства от бюджета на Съюза за различни цели от тези, за които те първоначално са били отпуснати, представлява измама, а същевременно такова използване на средствата може също така да е причина за или резултат от корупционен акт. Това идва да покаже, че корупционните актове може да са свързани със случаи на измама и обратно, извършването на измама може да е улеснено от корупционни актове, така че в някои случаи евентуалното засягане на финансовите интереси може да е резултат от съчетаването на ДДС измама и корупционни актове, както се потвърждава от протокола към Конвенцията за ЗФИ, който съгласно членове 2 и 3 от него обхваща актовете на пасивна и активна корупция (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 186).
- 89 Следва да се припомни също така, че Съдът вече е приел, че дори нередности без точно финансово изражение могат да засегнат в значителна степен финансовите интереси на Съюза, поради което член 325, параграф 1 ДФЕС може да обхваща не само деяния, които действително причиняват загуба на собствени ресурси, но и опитите за извършване на такива деяния (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 187).
- 90 Следва да се добави, че що се отнася до Румъния, задължението по член 325, параграф 1 ДФЕС за борба с корупцията, която засяга финансовите интереси на Съюза, се допълва от поетите от тази държава членка специфични ангажименти при приключването на преговорите за присъединяване на 14 декември 2004 г. Всъщност съгласно точка I, 4 от приложение IX към Акта за присъединяване тази държава членка е поела ангажимент за „[з]начително засилване на борбата с корупцията и, по-специално, с корупцията на високо равнище, като се осигури строгото прилагане на антикорупционното законодателство“. Впоследствие този специфичен ангажимент е конкретизиран с приемането на Решение 2006/928, с което се определят цели, за да се преодолеят недостатъците, констатирани от Комисията преди присъединяването на Румъния към Съюза, по-специално в областта на борбата с корупцията. Така в приложението към това решение, в което са изложени тези цели, са посочени целта „да продължи провеждането на професионални и безпристрастни разследвания по твърдения за корупция на високо равнище“ (т. 3) и целта „[д]а предприеме по-нататъшни мерки за предотвратяване и борба с корупцията, по-специално на равнище местно управление“ (т. 4) (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 188).

- 91 Целите, които Румъния така се е ангажирала да постигне, са обвързващи за тази държава членка, което означава, че тя носи специфичното задължение да постигне тези цели и да вземе подходящите мерки за осъществяването им в най-кратък срок. Освен това посочената държава членка е длъжна да се въздържа от прилагане на каквито и да е мерки, които биха могли да застрашат постигането на същите цели. Същевременно задължението за ефективна борба с корупцията, и по-специално с корупцията на високо равнище, което произтича от посочените в приложението към Решение 2006/928 цели, разглеждани във връзка със специфичните ангажименти на Румъния, не се ограничава само до случаите на корупция, които засягат финансовите интереси на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 189).
- 92 Освен това от изискванията, от една страна, на член 325, параграф 1 ДФЕС, който налага задължение за борба с измамите и всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза, и от друга страна, от изискванията на Решение 2006/928 за предотвратяване и борба с корупцията въобще, следва, че Румъния трябва да предвиди прилагането на ефективни и възпиращи санкции за такива престъпления (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 190 и цитираната съдебна практика).
- 93 Макар в това отношение да може свободно да избира приложимите санкции, които могат да бъдат административни, наказателни или съчетание от двете, все пак съгласно член 325, параграф 1 ДФЕС тази държава членка трябва да гарантира, че тежките измами и корупционни престъпления, които засягат финансовите интереси на Съюза, ще се наказват с ефективни и възпиращи наказателни санкции. Освен това, що се отнася до корупционните престъпления въобще, задължението да се предвидят ефективни и възпиращи наказателни санкции произтича за Румъния от Решение 2006/928, доколкото, както бе посочено в точка 91 от настоящото определение, това решение задължава посочената държава членка да се бори ефективно с корупцията, и по-специално с корупцията на високо равнище, независимо от това дали евентуално е налице засягане на финансовите интереси на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 191 и цитираната съдебна практика).
- 94 Освен това Румъния трябва да гарантира, че нейните наказателни и наказателно-процесуални норми позволяват ефективно санкциониране на престъпленията, които съставляват измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, и на корупционните престъпления въобще. В този смисъл, макар че предвижданите санкции и установяваните наказателни производства за борба с тези престъпления са от компетентността на тази държава членка, тази компетентност е ограничена не само от принципите на пропорционалност и на равностойност, но и от принципа на ефективност, който изисква посочените санкции да имат ефективен и възпиращ характер. Това изискване за ефективност по необходимост обхваща както наказателните производства и санкциите за престъпленията, които съставляват измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, и за корупционни престъпления въобще, така и прилагането на наложените наказания, тъй като, ако не се изпълняват ефективно, санкциите не могат да са ефективни и възпиращи (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 192 и цитираната съдебна практика).

- 95 В този контекст вземането на необходимите мерки е задача на първо място на националния законодател. Ако е необходимо, той трябва да измени законодателството и да гарантира, че процесуалният ред, приложим при преследването и санкционирането на престъпленията, които съставляват измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, и на корупционните престъпления въобще, няма да е организиран по такъв начин, че поради присъщи за него особености да съществува системен риск от безнаказаност за деянията, съставляващи такива престъпления, като същевременно осигури защитата на основните права на обвиняемите лица (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 193 и цитираната съдебна практика).
- 96 Що се отнася до националните съдилища, тяхната задача е да осигурят пълното действие на задълженията, произтичащи от член 325, параграф 1 ДФЕС и от Решение 2006/928, и да оставят без приложение вътрешните разпоредби, които в рамките на производствата относно тежки измами, засягащи финансовите интереси на Съюза, или относно корупция въобще, са пречка за прилагането на ефективни и възпиращи санкции за борба с такива престъпления (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 194 и цитираната съдебна практика).
- 97 В настоящия случай, що се отнася до това дали прилагането на практиката на Конституционния съд, установена с решения № 685/2018 и № 417/2019, води до системен риск от безнаказаност за деянията, съставляващи тежка измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция въобще, следва да се отбележи, че в точки 195—202 от решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034) Съдът вече е обсъдил този въпрос, като по същество се е основал на същата информация като съдържащата се в разглежданите тук преюдициални запитвания. Запитващата юрисдикция следва да провери дали предвид изложените в тези точки съображения прилагането на въпросната конституционна практика в съчетание с прилагането на националните разпоредби относно давността, и в частност относно абсолютната давност по член 155, параграф 4 от Наказателния кодекс, води до подобен риск.
- 98 От това следва, че ако запитващата юрисдикция стигне до извода, че прилагането на въпросната конституционна практика в съчетание с прилагането на националните разпоредби относно давността води до системен риск от безнаказаност за деянията, съставляващи тежка измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция въобще, предвидените в националното право санкции за борба с такива престъпления няма да може да се считат за ефективни и възпиращи, което ще е в разрез с член 325, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 2 от Конвенцията за ЗФИ, както и с Решение 2006/928 (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 203).
- 99 При все това, доколкото разглежданите в главните производства наказателни дела представляват хипотеза на прилагане на член 325, параграф 1 ДФЕС и/или на Решение 2006/928 и следователно на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата, запитващата юрисдикция трябва също така да се увери, че се спазват гарантираните с Хартата основни права на съответните лица в главните производства, и по-специално правата, гарантирани в член 47 от Хартата. В областта на наказателното право спазването на тези права следва да е гарантирано не само по време на досъдебната

фаза — още от момента, в който се повдигне обвинение на съответното лице, но и в съдебната фаза на наказателното производство и при изпълнението на наказанията (вж. по аналогия решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 204 и цитираната съдебна практика).

- 100 В това отношение следва да се припомни, че член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата закрепва правото на всяко лице делото му да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Като изисква съдът да е „предварително създаден със закон“, тази разпоредба цели да гарантира, че организацията на съдебната система ще се урежда със закон, приет от законодателната власт по начин, отговарящ на нормите, регулиращи упражняването на нейната компетентност, за да не се позволи тази организация да бъде оставена на свободната преценка на изпълнителната власт. Това изискване се прилага за правното основание за самото съществуване на съда, а също и за всяка друга разпоредба от вътрешното право, чието незачитане води до нередовност на участието на един или повече съдии в разглеждането на делото, каквито са разпоредбите относно формирането на съдебния състав (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 205 и цитираната съдебна практика).
- 101 Следва да се посочи обаче, че нередовността, допусната при формирането на съдебните състави, води до нарушение на член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата по-конкретно когато тази нередовност е от такова естество и с такава тежест, че създава реална опасност други власти, по-конкретно изпълнителната власт, да могат да упражняват неследваща им се дискреция, излагайки на опасност почтеността на резултата, до който води процесът на формирането на съдебните състави, и предизвиквайки по този начин оправдано съмнение у правните субекти в независимостта и безпристрастността на съответния съдия или съответните съдии, както именно се получава, когато са засегнати основни правила, представляващи неразделна част от изграждането и функционирането на съдебната система (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 206 и цитираната съдебна практика).
- 102 В случая, макар че в обсъжданите в главните производства решения № 685/2018 и № 417/2019 Конституционният съд приема, че предходната практика на Върховния касационен съд относно специализацията и формирането на съдебните състави по корупционни дела, която е била основана по-специално на Правилника за организацията и административната дейност, не е била в съответствие с приложимите национални разпоредби, все пак не изглежда тази практика да е била порочна поради явно нарушение на основно правило за съдебната система на Румъния, годно да създаде съмнение в това дали така както са формирани съгласно практиката отпреди въпросните решения на Конституционния съд, разглеждащите корупционни дела състави на Върховния касационен съд представляват съд, „предварително създаден със закон“. Както отбелязва Съдът в точка 208 от решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034), този извод намира потвърждение в решението на колегиума на Върховния касационен съд от 23 януари 2019 г., посочено в точка 43 от настоящото определение, и в даденото от Конституционния съд тълкуване на това решение.

- 103 В този смисъл изискванията, произтичащи от член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата, не са пречка по настоящите дела да се остави без приложение конституционната практика, установена с решения № 685/2018 и № 417/2019 (вж. по аналогия решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 209).
- 104 По изложените съображения на първия въпрос по дело C-859/19 и на първия и четвъртия от въпросите по дела C-926/19 и C-929/19 следва да се отговори, че член 325, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 2 от Конвенцията за ЗФИ, както и Решение 2006/928 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или практика, съгласно която присъдите по дела за корупция и за измама с ДДС, които не са постановени на първа инстанция от специализирани в тази област съдебни състави или не са постановени на въззивна инстанция от съдебни състави, всички членове на които са били определени чрез жребий, са абсолютно нищожни и поради това съответните дела за корупция и за измама с ДДС трябва повторно да се разгледат от първа и/или от втора инстанция, евентуално след подаване на извънредна молба за отмяна против присъдите, които са влезли в сила, доколкото прилагането на тази национална правна уредба или практика е годно да създаде системен риск от безнаказаност за деянията, съставляващи тежка измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция въобще. Задължението да се гарантира, че за подобни престъпления ще се налагат ефективни и възпиращи наказателни санкции, не освобождава запитващата юрисдикция от задачата да следи за дължимото спазване на основните права, гарантирани в член 47 от Хартата. Изискванията, произтичащи от член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата, не са пречка да се остави без приложение подобна национална правна уредба или практика, когато същата е годна да създаде такъв системен риск от безнаказаност.

По втория и третия от въпросите по дела C-859/19, C-926/19 и C-929/19

- 105 С първия и третия от въпросите си по дела C-859/19, C-926/19 и C-929/19, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 47 от Хартата и Решение 2006/928, от една страна, и принципът на предимство на правото на Съюза във връзка с посочените разпоредби и член 325, параграф 1 ДФЕС, от друга, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или практика, съгласно която общите съдилища са обвързани от актовете на националния конституционен съд и поради това обстоятелство, а и защото в противен случай биха допуснали дисциплинарно нарушение, не могат сами да решат да оставят без приложение установената с тези актове конституционна практика, въпреки че в светлината на дадено решение на Съда смятат, че тя е в противоречие с посочените разпоредби от правото на Съюза.

Относно гаранцията за независимост на съдиите

- 106 Запитващата юрисдикция смята, че практиката на Конституционния съд, установена с обсъжданите в главните производства негови решения, би могла да постави под въпрос нейната независимост и поради това е несъвместима с правото на Съюза, и в частност с гаранциите, предвидени в член 2 ДЕС, член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата, а също и с Решение 2006/928. В това отношение тя намира, че Конституционният съд, който не е част от румънската съдебна система, е постановил тези решения при превишаване на правомощията си, изнемайки правомощия на общите съдилища, а именно

правомощието за тълкуване и прилагане на подконституционните нормативни актове. Запитващата юрисдикция също така посочва, че в румънското право неспазването на решенията на Конституционния съд представлява дисциплинарно нарушение, а това я изправя по същество пред въпроса дали може на основание на правото на Съюза да остави без приложение обсъжданите в главните производства конституционни решения, без да се опасява, че членовете ѝ ще бъдат привлечени към дисциплинарна отговорност.

- 107 В това отношение, както беше припомнено в точка 82 от настоящото определение, макар че организацията на правосъдието в държавите членки, включително създаването на конституционен съд и въпросите на неговия състав и начин на функциониране, е от компетентността на държавите членки, същите все пак остават длъжни при упражняването на тази компетентност да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза.
- 108 Член 19 ДЕС, който конкретизира правовата държава като ценност, утвърдена с член 2 ДЕС, възлага на националните юрисдикции и на Съда задачата да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки, както и съдебната защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 217 и цитираната съдебна практика). В частност, както се потвърждава от съображение 3 от Решение 2006/928, ценността правова държава „предполага във всички държави членки да съществува безпристрастна, независима и ефективна съдебна и административна система, която, *inter alia*, е подходящо подготвена за борба с корупцията“.
- 109 Самото наличие на ефективен съдебен контрол, предназначен да гарантира спазването на правото на Съюза, е присъща характеристика на правовата държава. Във връзка с това и както гласи член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, държавите членки следва да предвидят система от способности за защита и производства, които да гарантират на правните субекти зачитането на правото им на ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза. Посоченият в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС принцип на ефективна съдебна защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, представлява общ принцип на правото на Съюза, който произтича от общите конституционни традиции на държавите членки, прогласен е в членове 6 и 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., и понастоящем е потвърден в член 47 от Хартата (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 219 и цитираната съдебна практика).
- 110 Следователно по силата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира, че органите, които като „юрисдикции“ по смисъла на правото на Съюза са призвани да се произнасят по въпроси за прилагането или тълкуването на това право и по този начин са част от системата ѝ от способности за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, ще отговарят на изискванията за ефективна съдебна защита, с уточнението, че тази разпоредба визира „областите, обхванати от правото на Съюза“, независимо от случаите, в които държавите членки прилагат това право по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 220 и цитираната съдебна практика).

- 111 За да се гарантира обаче, че органите, които могат да бъдат призвани да се произнасят по въпроси, свързани с прилагането или тълкуването на правото на Съюза, ще са в състояние да осигурят изискваната от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС ефективна съдебна защита, запазването на независимостта на посочените органи е от първостепенно значение, както се потвърждава от член 47, втора алинея от Хартата, който споменава достъпа до „независим“ съд сред изискванията, свързани с основното право на ефективни правни средства за защита (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 221 и цитираната съдебна практика).
- 112 Това изискване за независимост на съдилищата, присъщо на правосъдната дейност, се числи към същественото съдържание на правото на ефективна съдебна защита и на основното право на справедлив съдебен процес, което има кардинално значение като гаранция за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, и конкретно на ценността правова държава (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 222 и цитираната съдебна практика). Също така, както следва в частност от съображение 3 от Решение 2006/928 и от целите, изложени в точки 1—3 от приложението към него, наличието на безпристрастна, независима и ефективна съдебна система е особено важно за борбата с корупцията, в частност тази на високо равнище.
- 113 Същевременно изискването за независимост на съдилищата, което произтича от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, включва два аспекта. Първият аспект, който е външен, изисква съответният орган да упражнява функциите си напълно самостоятелно, без да е йерархично обвързан или да е подчинен на когото и било и без да получава нареждания или инструкции откъдето и да било, като по този начин е защитен от външна намеса или натиск, които могат да накърнят независимостта на преценката на членовете му и да повлияят на техните решения. Вторият аспект, който е вътрешен, е свързан с понятието за безпристрастност и визира еднаквата отдалеченост от страните по спора и от съответните им интереси с оглед на предмета на спора. Този аспект изисква запазването на обективност и липсата на всякакъв интерес от изхода на спора извън строгото прилагане на правната норма (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 41 и цитираната съдебна практика).
- 114 Тези гаранции за независимост и безпристрастност, налагани от правото на Съюза, изискват наличието на правила, които позволяват да се отстрани всяко оправдано съмнение у правните субекти в неподатливостта на съответния орган на влиянието на външни фактори и в неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 82 и цитираната съдебна практика).
- 115 В това отношение е важно съдиите да са защитени от външна намеса или натиск, които могат да застрашат тяхната независимост. Правилата, които уреждат статута на съдиите и упражняването на техните функции, трябва по-конкретно да позволяват да се изключи не само всяко пряко влияние под формата на инструкции, но и всички форми на косвено влияние, които биха могли да насочват решенията на съответните съдии, и така да се отстрани рискът те да не създават впечатление за независимост или за безпристрастност, с което потенциално да се накърнява доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на

правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 226 и цитираната съдебна практика).

- 116 Що се отнася по-специално до правилата относно дисциплинарния режим, в съответствие с постоянната съдебна практика изискването за независимост налага този режим да съдържа необходимите гаранции за пълно избягване на риска от използването му като система за политически контрол над съдържанието на съдебните актове. За тази цел е от съществено значение да не може съответният съдия да бъде привлечен към дисциплинарна отговорност само защото съдебният акт съдържа евентуална грешка в тълкуването и прилагането на нормите на националното право и правото на Съюза или в преценката на фактите и доказателствата. Освен това една от присъщите гаранции за независимостта на националните съдии е невъзможността спрямо тях да се предвиждат дисциплинарни производства или наказания за това, че са упражнили правото да сезират Съда на основание член 267 ДФЕС, което е изключително тяхно правомощие (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 227 и цитираната съдебна практика).
- 117 Наред с това принципът на разделение на властите, характерен за функционирането на всяка правова държава, изисква да се гарантира независимостта на съдилищата в частност спрямо законодателната и изпълнителната власт (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 118 Наистина нито член 2 ДЕС, нито член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, нито която и да е друга разпоредба от правото на Съюза задължава държавите членки да възприемат конкретен конституционен модел на отношенията и взаимодействието между различните власти в държавата, по-специално що се отнася до определянето и разграничаването на правомощията им, но това съвсем не променя факта, че държавите членки трябва да зачитат по-специално изискванията за независимост на съда, които произтичат от тези разпоредби на правото на Съюза (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 229 и цитираната съдебна практика).
- 119 При тези обстоятелства член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както и Решение 2006/928 допускат национална правна уредба или практика, съгласно която актовете на конституционния съд обвързват общите съдилища, при условие че националното право гарантира независимостта на посочения конституционен съд по-специално от законодателната и изпълнителната власт, както се изисква от тези разпоредби. Ако обаче националното право не гарантира тази независимост, посочените разпоредби на правото на Съюза не допускат такава национална правна уредба или практика, тъй като такъв конституционен съд не е в състояние да гарантира ефективната съдебна защита, изисквана от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 120 В настоящия случай проблемите, които повдига запитващата юрисдикция с оглед на произтичащото от тези разпоредби на правото на Съюза изискване за независимост на съдиите, се отнасят, от една страна, до същите аспекти на статута, състава и работата на конституционния съд, постановил обсъжданите в главните производства решения, като

разгледаните по делата, по които е постановено решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034). Също така в това отношение разглежданите тук преюдициални запитвания по същество съдържат същата информация като съдържащата се в запитванията по онези дела. Както обаче следва от съображенията в точки 231—237 от онова решение, въпросната информация не дава основание да се приеме, че Конституционният съд не отговаря на изискванията за независимост и безпристрастност, припомнени в точки 113—119 от настоящото определение, нито че обсъжданите в главните производства конституционни решения са постановени в контекст, който поражда оправдано съмнение в пълното спазване на тези изисквания от страна на Конституционния съд.

- 121 От друга страна, що се отнася до дисциплинарната отговорност, към каквато биха могли да бъдат привлечени съдиите от общите съдилища съгласно разглежданата национална правна уредба в случай на несъобразяване с актовете на Конституционния съд, наистина опазването на независимостта на съдилищата не бива в частност да води до цялостно изключване на възможността в определени напълно изключителни случаи дисциплинарната отговорност на съдията да бъде ангажирана поради постановени от него съдебни актове. Всъщност това изискване за независимост очевидно няма за цел да оправдае евентуални тежки и напълно неизвиними нарушения от страна на съдиите, каквото би било например погазването, умишлено и недобросъвестно или поради особено тежка и груба небрежност, на нормите на националното право и правото на Съюза, за чието спазване те би трябвало да следят, или допускането на произвол или отказ на правосъдие, при положение че като носители на правосъдната функция те са длъжни да се произнасят по споровете, отнасяни до тях от правните субекти (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 83 и цитираната съдебна практика).
- 122 За да се опази обаче независимостта на съдилищата и така да се избегне рискът от превратно прилагане на дисциплинарния режим извън легитимните му цели и използването му за политически контрол над съдебните актове или за натиск над съдиите, от съществено значение е, когато съдебен акт съдържа евентуална грешка при тълкуването и прилагането на нормите на националното право и правото на Съюза или при преценката на фактите и доказателствата, този факт да не може сам по себе си да води до ангажиране на дисциплинарната отговорност на съответния съдия (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 84 и цитираната съдебна практика).
- 123 Поради това ангажирането на дисциплинарната отговорност на съдията поради негов съдебен акт следва да е ограничено до напълно изключителни случаи като посочените в точка 121 от настоящото определение и в това отношение да обвързано с обективни и проверими критерии, основани на императивни изисквания на доброто правораздаване, както и с гаранции, предназначени да се избегне всякакъв риск от външен натиск върху съдържанието на съдебните актове и позволяващи по този начин да се предотврати всяко оправдано съмнение у правните субекти в неподатливостта на съответните съдии на влияние и в неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 86 и цитираната съдебна практика).

- 124 В настоящия случай от информацията в преюдициалните запитвания не личи дисциплинарната отговорност на националните съдии от общите съдилища при неспазване на актовете на Конституционния съд, предвидена в член 99, буква §) от Закон № 303/2004, чийто текст не съдържа никакво друго условие, да е ограничена до напълно изключителните случаи, споменати в точка 121 от настоящото определение, а това е в противоречие със съдебната практика, припомнена в точки 122 и 123 от това определение.
- 125 Оттук следва, че член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както и Решение 2006/928 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба или практика, съгласно която актовете на конституционния съд обвързват общите съдилища, при условие че националното право гарантира независимостта на посочения конституционен съд по-специално от законодателната и изпълнителната власт, както се изисква от тези разпоредби. За сметка на това тези разпоредби на Договора за ЕС и посоченото решение трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която всяко несъобразяване с актовете на националния конституционен съд от страна на националните съдии от общите съдилища може да е основание за ангажиране на дисциплинарната им отговорност (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 242).
- 126 При тези условия и доколкото става дума за дела, при които обсъжданата в главните производства национална правна уредба или практика съставлява прилагане на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата, за целите на отговора на въпросите на запитващата юрисдикция и решаването на отнесените до нея дела не се явява необходимо да се разглежда отделно член 47 от Хартата — това би могло само да потвърди вече направения в предходната точка извод.

Относно предимството на правото на Съюза

- 127 Запитващата юрисдикция отбелязва, че практиката на Конституционния съд, установена с обсъжданите в главните производства решения, за която тя се съмнява дали е съвместима с правото на Съюза, е задължителна съгласно член 147, параграф 4 от Конституцията на Румъния и всички национални съдилища трябва да се съобразяват с нея, доколкото в противен случай членовете им биха могли да бъдат наказани дисциплинарно на основание член 99, буква §) от Закон № 303/2004. При тези условия тя иска да установи дали принципът на предимство на правото на Съюза допуска такава национална правна уредба или практика и позволява на националната юрисдикция да остави без приложение подобна практика на конституционния съд без риск членовете ѝ да понесат дисциплинарно наказание.
- 128 В това отношение в точки 245—248 от решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034), Съдът припомня постоянната си практика относно Договора за ЕИО, която установява принципа на предимство на правото на Съюза като част от основните характеристики на общностния правен ред, като същевременно пояснява, че тези основни характеристики на правния ред на Съюза и значението на дължимото му спазване са освен това потвърдени от безрезервното ратифициране на договорите за изменение на Договора за ЕИО, и по-специално на Договора от Лисабон. В точка 249 от посоченото решение Съдът добавя, че член 4, параграф 2 ДЕС предвижда, че Съюзът зачита равенството на държавите членки пред Договорите. Съюзът обаче може да зачита това равенство само ако по силата на принципа на предимство на правото на Съюза държавите членки не могат да налагат с предимство пред правния ред на Съюза каквато и да било едностранно приета мярка.

- 129 След влизането в сила на Договора от Лисабон Съдът трайно потвърждава предходната съдебна практика относно принципа на предимство на правото на Съюза — принцип, който задължава всички институции на държавите членки да осигурят пълното действие на различните норми на Съюза, като правото на държавите членки не може да накърнява признатото действие на тези различни норми на територията на посочените държави (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 50 и цитираната съдебна практика).
- 130 Така по силата на принципа на предимство на правото на Съюза позоваването от държава членка на разпоредби на националното право, макар и да са конституционни, не би могло да засегне единството и ефективността на правото на Съюза. Всъщност съгласно трайно установената съдебна практика действието на принципа на предимство на правото на Съюза обвързва всички органи на дадена държава членка, в частност без националните разпоредби, в това число и конституционни, да могат да са пречка за това (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 51 и цитираната съдебна практика).
- 131 В това отношение следва по-специално да се припомни, че съгласно принципа на предимство, ако му е невъзможно да даде тълкуване на националната правна уредба, което да е в съответствие с изискванията на правото на Съюза, националният съд, натоварен в рамките на своята компетентност с прилагането на разпоредбите на правото на Съюза, е длъжен да гарантира пълното действие на изискванията на това право по отнесения до него спор, като при необходимост сам вземе решение да остави без приложение всяка национална уредба или практика, дори да е по-късна, която противоречи на разпоредба от правото на Съюза с директен ефект, без да е необходимо да иска или да изчаква премахването на тази национална уредба или практика по законодателен или друг конституционен ред (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 252 и цитираната съдебна практика).
- 132 Що се отнася обаче до посочените в разглежданите тук преюдициални запитвания разпоредби от правото на Съюза, следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС, както и целите, посочени в приложението към Решение 2006/928, са формулирани ясно и точно и не са обвързани с никакви условия, поради което имат директен ефект (решение от 21 декември 2021 г., Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 253 и цитираната съдебна практика).
- 133 В този контекст следва да се уточни, че съгласно член 19 ДЕС националните юрисдикции и Съдът трябва да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки, както и ефективната съдебна защита, която правните субекти черпят от това право, но Съдът има изключителна компетентност да определя окончателното тълкуване на правото на Съюза. При упражняването на тази компетентност Съдът носи в крайна сметка задачата да определи обхвата на принципа на предимство на правото на Съюза с оглед на относимите разпоредби от това право, като този обхват не може да зависи от тълкуването на разпоредби на националното право, нито от възприетото от национална юрисдикция тълкуване на разпоредби от правото на Съюза, което не съответства на тълкуването на Съда. За тази цел производството за преюдициално запитване, предвидено в член 267 ДФЕС, което е ключовият елемент в създадената от Договорите правораздавателна система, установява диалог между съдии именно между Съда и

юрисдикциите на държавите членки, който има за цел да осигури еднообразното тълкуване на правото на Съюза и така дава възможност за осигуряване на неговата безпротиворечивост, пълното му действие и автономията му, както и, в последна сметка, присъщия характер на установеното с Договорите право (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 254 и цитираната съдебна практика).

- 134 В настоящия случай запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно Конституцията на Румъния е обвързана от практиката, установена с обсъжданите в главните производства решения на Конституционния съд, и не може да я остави без приложение, защото в противен случай би имало риск от дисциплинарни производства или санкции по отношение на членовете ѝ, включително ако в светлината на преюдициално решение на Съда прецени, че посочената практика е в противоречие с правото на Съюза.
- 135 В това отношение следва да се припомни, че актът, който Съдът постанови по преюдициалното запитване, обвързва националния съд по отношение на тълкуването на съответните разпоредби на правото на Съюза при решаването на спора в главното производство. В този смисъл националният съд, който упражнява правото или изпълнява задължението си да отправи преюдициално запитване до Съда на основание член 267 ДФЕС, не може да е възпрепятстван да приложи незабавно правото на Съюза в съответствие с акта или практиката на Съда, тъй като в противен случай полезното действие на тази разпоредба би било ограничено. Следва да се добави, че правомощието в самия момент на прилагането на това право да направи всичко необходимо, за да остави без последици национална правна уредба или практика, която евентуално представлява пречка за пълната ефективност на нормите на правото на Съюза, е неразделна част от функцията на съд на Съюза, каквато изпълнява националният съд, натоварен в рамките на своята компетентност с прилагането на нормите на правото на Съюза, поради което упражняването на това правомощие е присъща гаранция за независимостта на съдиите, произтичаща от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 256 и 257 и цитираната съдебна практика).
- 136 В този смисъл всяка национална правна уредба или практика, която би довела до намаляване на ефективността на правото на Съюза, поради факта че отказва на компетентния да прилага това право съд правомощието в самия момент на прилагането му да направи всичко необходимо, за да остави без последици дадена национална разпоредба или практика, която евентуално представлява пречка за пълното действие на нормите на Съюза с директен ефект, би била несъвместима с изискванията, произтичащи от самото естество на правото на Съюза (решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 63 и цитираната съдебна практика).
- 137 Същевременно национална правна уредба или практика, съгласно която решенията на националния конституционен съд обвързват общите съдилища, макар последните да считат, в светлината на постановено от Съда преюдициално решение, че установената с тези конституционни решения практика е в противоречие с правото на Съюза, е годна да възпрепятства тези съдилища да осигурят пълното действие на изискванията на това право, като този ефект на препятстване може да бъде подсилен от факта, че националното право квалифицира евентуалното неспазване на тази конституционна практика като дисциплинарно нарушение (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 259).

- 138 В този контекст следва да се отбележи, че член 267 ДФЕС не допуска национална правна уредба или практика, която е годна да възпрепятства националните съдилища да упражнят правото или, според случая, да изпълнят задължението си по член 267 да отправят преюдициално запитване до Съда. Наред с това съгласно припомнената в точка 116 от настоящото определение съдебна практика една от присъщите гаранции за независимост на националните съдии е невъзможността спрямо тях да се предвиждат дисциплинарни производства или наказания за това, че са упражнили правото да сезират Съда на основание член 267 ДФЕС, което е изключително тяхно правомощие. Също така, ако след отговора на Съда съответният национален съдия от общ съд стигне до извода, че практиката на националния конституционен съд е в противоречие с правото на Съюза, фактът, че този национален съдия ще остави без приложение посочената практика в съответствие с принципа на предимство на правото на Съюза, не бива в никакъв случай да е основание за ангажиране на неговата дисциплинарна отговорност (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 260 и цитираната съдебна практика).
- 139 От това следва, че принципът на предимство на правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба или практика, съгласно която националните общи съдилища са обвързани от решенията на националния конституционен съд и поради това обстоятелство, а и защото в противен случай биха допуснали дисциплинарно нарушение, не могат сами да решат да оставят без приложение установената с тези решения конституционна практика, въпреки че в светлината на дадено решение на Съда смятат, че тя е в противоречие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС или Решение 2006/928 (решение от 21 декември 2021 г., *Euro Vox Promotion* и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 262).
- 140 По всички изложени съображения на втория и третия от въпросите по дела C-859/19, C-926/19 и C-929/19 следва да се отговори, че:
- член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както и Решение 2006/928 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба или практика, съгласно която актовете на националния конституционен съд обвързват общите съдилища, при условие че националното право гарантира независимостта на посочения конституционен съд по-специално от законодателната и изпълнителната власт, както се изисква от тези разпоредби. За сметка на това тези разпоредби на Договора за ЕС и посоченото решение трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която всяко несъобразяване с актовете на националния конституционен съд от страна на националните съдии от общите съдилища може да е основание за ангажиране на дисциплинарната им отговорност,
 - принципът на предимство на правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба или практика, съгласно която националните общи съдилища са обвързани от актовете на националния конституционен съд и поради това обстоятелство, а и защото в противен случай биха допуснали дисциплинарно нарушение, не могат сами да решат да оставят без приложение установената с тези актове конституционна практика, въпреки че в светлината на дадено решение на Съда смятат, че тя е в противоречие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС или Решение 2006/928.

По съдебните разноски

- 141 С оглед на обстоятелството, че за страните в главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (шести състав) определи:

- 1) Член 325, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 2 от Конвенцията, съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз, за защита на финансовите интереси на Европейските общности, подписана в Брюксел на 26 юли 1995 г., както и Решение 2006/928/ЕО на Комисията от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

не допускат национална правна уредба или практика, съгласно която присъдите по дела за корупция и за измама с данъка върху добавената стойност, които не са постановени на първа инстанция от специализирани в тази област съдебни състави или не са постановени на въззивна инстанция от съдебни състави, всички членове на които са били определени чрез жребий, са абсолютно нищожни и поради това съответните дела за корупция и за измама с данъка върху добавената стойност трябва повторно да се разгледат от първа и/или втора инстанция, евентуално след подаване на извънредна молба за отмяна против присъдите, които са влезли в сила, доколкото прилагането на тази национална правна уредба или практика е годно да създаде системен риск от безнаказаност за деянията, съставляващи тежка измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция въобще. Задължението да се гарантира, че за подобни престъпления ще се налагат ефективни и възпиращи наказателни санкции, не освобождава запитващата юрисдикция от задачата да следи за дължимото спазване на основните права, гарантирани в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Изискванията, произтичащи от член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата, не са пречка да се остави без приложение подобна национална правна уредба или практика, когато същата е годна да създаде такъв системен риск от безнаказаност.

- 2) Член 2 ДЕС и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както и Решение 2006/928/ЕО

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

допускат национална правна уредба или практика, съгласно която актовете на националния конституционен съд обвързват общите съдилища, при условие че националното право гарантира независимостта на посочения конституционен съд по-специално от законодателната и изпълнителната власт, както се изисква от тези разпоредби. За сметка на това тези разпоредби на Договора за ЕС и посоченото решение трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която всяко несъобразяване с актовете на националния конституционен съд от страна на националните съдии от общите съдилища може да е основание за ангажиране на дисциплинарната им отговорност.

- 3) Принципът на предимство на правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба или практика, съгласно която националните общи съдилища са обвързани от актовете на националния конституционен съд и поради това обстоятелство, а и защото в противен случай биха допуснали дисциплинарно нарушение, не могат сами да решат да оставят без приложение установената с тези актове конституционна практика, въпреки че в светлината на дадено решение на Съда смятат, че тя е в противоречие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС или Решение 2006/928.

Подписи